

การสร้างจิตสำนึก ความปลอดภัยในพลเมือง

สุดจิต นิमितกุล

ความปลอดภัย (Safety) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และการบริหารจัดการทุกประเทศ ทั้งนี้ เพราะตั้งแต่เกิดจนตายถ้าเรามีชีวิตปลอดภัยตลอดก็จะทำให้เรามีชีวิตยืนยาว แต่ในทางตรงกันข้าม หากเกิดความเสียหายขึ้นในระยะเวลาใดระยะหนึ่ง ทำให้ไม่ปลอดภัย หรือเกิดปัญหาต่างๆ ก็จะก่อให้เกิดความเสียหาย เสียค่าใช้จ่าย และเป็นภาระแก่พลเมืองผู้นั้น ฉะนั้น ความปลอดภัยจึงเป็นเรื่องใหญ่และเรื่องสำคัญ ที่ทุกคนและทุกกิจการจะต้องดำเนินอย่างปลอดภัย การที่จะก่อให้เกิดความปลอดภัย มีหลายวิธี เริ่มตั้งแต่ส่งเสริมให้บุคคลมีจิตสำนึก ในความปลอดภัยโดยดูแลตัวเอง มีกฎหมายดูแลความปลอดภัย ตลอดจนมีการประกันต่างๆ เพื่อรับผิดชอบในกรณีใดๆ ที่จะเกิดความไม่ปลอดภัย บุคคลแต่ละคนคงไม่มีรายได้พอจะไปทำการประกันความปลอดภัยได้ทุกคน ฉะนั้น ก้าวแรกของชีวิตเราควรจะมีจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัย ในการดำรงชีวิต ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างขวางมาก ได้แก่ การกิน การอยู่อย่างปลอดภัย การใช้ชีวิตที่ปลอดภัย การทำงานด้วยความปลอดภัย การอยู่ในสังคมด้วยความปลอดภัย และอยู่ในชุมชนที่ปลอดภัย การกินอยู่อย่างปลอดภัย เริ่มตั้งแต่อาหารการกิน และน้ำบริโภค เท่าที่ผ่านมาเราไม่ค่อยมีความรู้เรื่องอาหารปลอดภัย แต่ก็ไม่เกิดโรคร้ายแรง เพราะแต่ละครัวเรือน ทำสวนครัวเลี้ยงสัตว์ในครอบครัวใช้เอง คือปลูกเอง บริโภคเอง โดยไม่ได้ใช้ปุ๋ย ใช้ยาฆ่าแมลง แต่ประการใด แต่ภายหลังจำนวนพลเมืองมากขึ้น ดินที่เคยใช้ปลูกข้าวปลาอาหารเสื่อมโทรมลงตามกาลเวลา ทำให้เกษตรกรจำต้องบำรุงปรับปรุงดิน โดยใช้ปุ๋ย นานาชนิด ทั้งปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยเคมี ใช้ยาฆ่าแมลง และยาบำรุงอื่นๆ เพื่อความเจริญเติบโตของพืช ทำให้เกิดสารตกค้างมากมาย เมื่อ 20 ปีที่แล้ว ก่อนผู้เขียนจะไปดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ได้เชิญนายแพทย์สมเกียรติ ภิภูโยทัย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมาหริอและถามปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะทราบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่ของโรงพยาบาลอุทัยธานี คือเป็นโรคสารตกค้าง เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวนาชาวไร่ ซึ่งผู้เขียนเดาว่าเกิดจากการใช้ปุ๋ยและใช้ยาฆ่าแมลง ต่อมาได้ทำโครงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง เมื่อ 2-3 วันมานี้มีข่าวว่า อียู หรือสหภาพยุโรป ไม่ยอมให้เราส่งพืชบางชนิดที่เป็น

อาหารที่คุ้นเคยกับคนไทยเข้าประเทศ คือ ไบโพรพา และไบสละระแห่น เป็นต้น โดยอ้างว่าไม่ปลอดภัย เพราะมีสารตกค้าง ในระยะหลังเราจะได้ยินเทคนิคหรือมาตรฐานในการตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารหลายประการ เช่น มาตรฐานโรงงานที่ดี (Good Manufacturing Practice GMP) และมาตรฐานการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice GAP) และมาตรการอื่นๆ กำลังจะออกมาใช้บังคับเพื่อตรวจสอบความปลอดภัยของอาหาร อย่างไรก็ตาม หากพลเมืองมีจิตสำนึกที่ดี เรื่องความปลอดภัยเป็นพื้นฐานก็จะสามารถทำให้เรื่องความปลอดภัยทั้งในฐานะผู้ผลิตและในฐานะผู้บริโภคได้รับความสำเร็จเข้าไปครึ่งหนึ่งแล้ว ตามปรัชญาที่ว่า “เริ่มต้นดีเท่ากับสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง” (Well begun Half Done) ผู้เขียนชอบบริโภคสลัดมาก เพราะผู้อาวุโสและบรรดาแพทย์ต่างๆ แนะนำให้บริโภคผักและผลไม้ให้มาก แต่บริโภคไปอย่างไม่มีมันใจ เพราะมีข่าวอยู่เสมอว่า ผู้บริโภคผักประสบปัญหาหลายประการ ครั้นจะปลูกรับประทานเองก็ทำไม่ได้ เพราะไม่มีสวนของตนเอง

น้ำก็เป็นสิ่งที่จำเป็นอีกประการหนึ่ง ทุกคนเมื่อเกิดมาแล้ว ควรมีสิทธิ์ที่จะได้ดื่มน้ำบริสุทธิ์ยังมีเพื่อนร่วมโลกอีกจำนวนมากที่ไม่มีน้ำสะอาดบริโภค คนไทยเราเมื่อก่อนเรามีพลเมือง 18 ล้านคน ทุกบ้านในชนบทจะมีโอ่ง และรักรินเพื่อกักเก็บน้ำไว้บริโภคซึ่งก็พอเพียงแก่ครอบครัว แต่ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ประกอบกับอากาศไม่โปร่งใส โอกาสที่จะรองน้ำแทบจะไม่มีเลย และก็ไม่เป็นที่นิยมที่จะดื่มน้ำฝนอีกต่อไป โดยประชาชนหันมาสนใจน้ำขวดมาก ซึ่งทุกคนบ่นเป็นเสียงเดียวกันว่า “น้ำแพงกว่าน้ำมัน” ทั้งๆ ที่น้ำเราหาได้ภายในประเทศ ส่วนน้ำมันนั้นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เราจะสังเกตน้ำขวดว่า ได้มาตรฐานหรือไม่ ก็อาจดูจากตรา GMP ที่เป็นมาตรฐานที่ดีของโรงงาน แต่เท่าที่ขายอยู่ในตลาดไม่ค่อยมีมาตรฐานนี้สัก สมัยผู้เขียนอยู่ในกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ก็ได้ตั้งเป้าหมายที่จะจัดน้ำดื่มสะอาดให้แก่ชาวบ้านชนบทอย่างกว้างขวาง แต่ก็ทำได้ระดับหนึ่ง เพราะมีข้อจำกัดทางงบประมาณ

สรุป จิตสำนึกในความปลอดภัยของพลเมืองโดยเฉพาะเรื่องอาหารการกิน และน้ำดื่ม เป็นเรื่องแรกที่จะต้องหาทางให้เกิดขึ้นให้ได้ในหมู่พลเมือง โดยให้ทุกคนมีความเข้าใจใส่ใจ และให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยเป็นสำคัญ เพราะถ้าละเลยแล้ว ผลร้ายจะตามมามากมาย ทั้งๆ ที่อาหารไทยเป็นที่นิยมของนานาชาติ เพื่อที่จะให้เกิดความยั่งยืนในอาหารไทย ก็จำเป็นจะต้องเน้นเรื่องความปลอดภัยในการใช้วัตถุดิบ การปรุง และการบริการ

สำหรับการมีจิตสำนึกเรื่องความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และการทำงานก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ควรเน้นและให้ความสำคัญ สมัยที่ผู้เขียนอยู่ที่จังหวัดปราจีนบุรี ทุก 3 เดือน จะมีการประชุมร่วมระหว่างผู้ประกอบการลงทุนเอกชน ต่างประเทศ กับราชการฝ่ายไทย หัวข้อความปลอดภัยบนถนนเป็นเรื่องหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจและกังวลใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะครอบครัวที่อยู่ต่างประเทศกังวลใจตลอดว่าสามีที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยจะปลอดภัย และเดินทางกลับบ้านด้วยความปลอดภัยหรือไม่ เพราะแต่ละ

วันเกิดอุบัติเหตุเสมอ ที่ประชุมของฝ่ายไทยได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ จากสถิติความตาย บาดเจ็บ เกิดจากอุบัติเหตุของคนไทยในวันสำคัญๆ ตายเป็นร้อย และบาดเจ็บเป็นพัน เป็นข่าวที่ทำให้ตกใจไปทั่วโลก โดยเฉพาะผู้ที่มีโอกาสเข้ามาทำงานในประเทศไทยพร้อมครอบครัวกังวลเรื่องนี้มาก ฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งรัดและสร้างจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนโดยเร็ว โดยหันไปให้ความสนใจแก่เยาวชนเป็นสำคัญ

ความปลอดภัยในการทำงานก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความมีการรณรงค์อย่างกว้างขวางแต่ก็ยังคงอยู่ในวงจำกัด เฉพาะหน่วยงานหรือองค์กรขนาดใหญ่ที่มีการสร้างระบบที่ดีไว้ปฏิบัติแต่การทำงานทั่วๆ ไป ทั้งวงราชการและเอกชน ยังคงละเลยอยู่ เพราะผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญ โดยยังคงอาศัยดวงเป็นหลัก คือดวงดีไม่มีเรื่องก็แล้วไป และมีการบนบานศาลกล่าวให้ปลอดภัย ไม่ให้เกิดเรื่อง แต่ไม่มีจิตสำนึกและมาตรการในเรื่องการป้องกันและแก้ไขความปลอดภัยแต่ประการใด ที่ทุกวันนี้อยู่รอดมาได้เพราะโชคช่วย แต่เราคงอาศัยดวงและโชคนั้นคงเป็นไปไม่ได้ และไม่เป็นสากล ความเชื่อถือของคนทั่วไปคงไม่เข้าใจตามที่เราปฏิบัติ หรือทำเป็นธรรมเนียมอยู่ในปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องตื่นตัวและมีวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน จะให้ใครรับผิดชอบโดยตรง มีเครื่องมือที่จะช่วยอย่างไรบ้าง เมื่อเกิดปัญหาจะแจ้งและประสานกับใคร จริงอยู่มีหลักการและการฝึกซ้อมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ประจำ แต่ในทางปฏิบัติจะเห็นได้ว่า เมื่อมีเรื่องเกิดขึ้นจริงๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจะติดต่อผู้รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป ผู้เขียนเห็นว่า การสร้างจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัยเป็นเรื่องเร่งด่วน และจะต้องเริ่มลงมือทำโดยเร็ว โดยมีการให้การศึกษา อบรม ทำตัวเป็นแบบอย่าง ในทางปฏิบัติ ซึ่งถ้าปฏิบัติให้ถูกต้องอย่างมีจิตสำนึกแล้วก็เป็นการป้องกันภัยใดๆ ที่จะมีขึ้นแทนที่จะมาแก้ไขเมื่อเกิดภัยขึ้นแล้ว

